

21. september 2007

EM 2007/1

Landsstyreformand Hans Enoksens åbningstale.

(Landsstyreformanden)

Ærede formand for Landstinget, ærede medlemmer af landstinget, ærede den grønlandske befolkning.

Dette efterårssamling forventes at blive skelsættende i den nyere grønlandske historie.

Den grønlandsk-danske selvstyrekommission forventes at komme med sin betænkning snart. Vi afventer med glæde indholdet af betænkningen, da vi ved, at den vil danne grundlag for en styrket selvbestemmelsesret.

Arbejdet er ved at blive færdiggjort. Det eneste væsentlige spørgsmål set fra vores synspunkt og som skiller parterne er, at Grønland fortsat ønsker en ligestilling mellem staten og Grønlands Selvstyre i adgangen til at kunne drive offentligt ejede kommercielle olieselskaber.

Blandt de grønlandske medlemmer i arbejdsgruppen er der fuld enighed og fælles fodslag i spørgsmål omkring Danmarks og Grønlands ligestillede forhold ved fordelingen af eventuelt kommende råstofindtægter. Det eneste vi nu venter på er, at Danmark ligestiller Grønland i spørgsmålet.

I Landsstyret respekterer vi, at Selvstyrekommissionen, i henhold til kommissoriet har færdiggjort sin betænkning i forhold til tidsrammen. Dette er ikke et udtryk for, at vi i tålmodighed skal afvente en afklaring til evig tid. Nej, jeg har en forhåbning om, at arbejdet færdiggøres uden at Landsstyret i Grønland og regeringen i Danmark griber ind og at arbejdet færdiggøres indenfor den nærmeste fremtid.

Jeg er ikke i tvivl om, at grundlaget i færdiggørelsen af arbejdet vil hvile på principperne i Rigsfællesskabet som er, lighed og respekt. Med hensyn til de kommende råstofindtægter, har vi intet ønske om, at blive stillet ringere i forhold til vore rigsfæller Danmark og Færøerne.

Vi skal huske på, at målet med Hjemmestyret og det kommende Selvstyre er, at Grønland skal kunne opnå en selv bærende økonomi. Derfor ønsker vi **selvfølgelig** ligestilling indenfor Rigsfællesskabets rammer.

Vi vil gerne opnå muligheden for en selv bærende økonomi, da en evig forsørgelse fra Danmark er en sovepude som vi ikke ønsker.

Jeg ved med sikkerhed, at evnen til at klare sig selv giver et folk selvværd og selvrespekt. Se, den retting der giver frihed under ansvar ønsker vi som en mulighed.

Alt andet vil være helt ude af trit med den virkelighed vi er underlagt i dag.

Dette land, som vi har arvet fra vores forfædre skal vi videregive til vores efterkommere. Vores forfædre har levet i vort barske land i årtusinder, uden forventning om hjælp fra andre.

Vore forfædre har aldrig overdraget dette land til andre og det agter vi heller ikke.

Derfor er der ingen grund til at være tilbageholdende i vores ønske om Selvstyre, for ingen kan sætte spørgsmål ved vort ejerskab til landet.

Ja, nogen prøver at holde os nede. Vi bliver vurderet og bedømt af mange udefra. De bruger vores samfundsproblemer som undskyldning for at give udtryk for deres nedsættende holdninger. Vi benægter ikke, at vi har mange problemstillinger at slås med, men vi arbejder til stadighed for at løse problemerne.

Vi er hverken blinde eller fornægtende over for vores problemer – vores samfundsproblemer skal ikke være en hindring for udviklingen af vores selvbestemmelsesret.

En selvstændig person er ansvarsbevidst og det skal vi ikke glemme.

Når Selvstyrekommissionen har afgivet sin betænkning, og når valget til de kommende storkommuner er afviklet, agter Landsstyret at igangsætte en stor informationskampagne omkring Selvstyrekommissionens betænkning. Informationskampagnen vil i væsentlig grad foregå via TV, hjemmeside samt ved skriftlige udgivelser.

Der bliver arrangeret borgermøder i alle byer, da det er væsentligt, at befolkningen inddrages og accepterer selvstyreprocessen.

Det er Landsstyrets målsætning, at afvikle en folkeafstemning i Selvstyrespørgsmålet inden udgangen af 2008. Forslaget bliver forelagt Landstinget under denne efterårssamling.

Det er vigtigt, at befolkningen får mulighed for at kunne følge med i det rette tempo. Derfor har Landsstyret besluttet, at informationskampagnen om det kommende Selvstyre først igangsættes efter valget til kommunerne. Jeg vil dog opfordre befolkningen til aktivt at forholde sig til emnet fra nu af.

Når selvstyreprocessen har forløbet sig efter planen, er det Landsstyrets hensigt at realisere selvstyret ved nationaldagen den 21. juni 2009.

Indtil da har vi et mangelfold af opgaver. I forbindelse med kommunalreformen er der flere sagsområder, der fra Grønlands Hjemmestyre skal overgå til kommunerne, hvilket vi allerede er i gang med at forberede.

I sidste uge indgik vi en aftale med KANUKOKA om tidsplanen for overdragelse af sagsområderne til kommunerne.

Således kan vi nu starte planlægningen af sagsoverdragelserne. Det er vigtigt, at få gennemført Strukturreformen planmæssigt, da indførelse af Selvstyre givet vil medføre overdragelse af sagsområder fra Staten.

Derfor er det vigtigt, at Grønlands Hjemmestyre og kommunerne fordeler opgaverne for at sikre en realistisk fordeling af medarbejdere.

Grønlands Hjemmestyre kan ikke alene løfte opgaverne. Formålet med Strukturreformen er, at forenkle arbejdsgangen, således vi bliver fri for dobbelt administration og sikrer effektivisering med besparelser til følge.

Strukturreformen vil sikre store økonomiske besparelser for samfundet. Således er Storkommunerne meget vigtige i overgangen til Selvstyre.

Landsstyret har med glæde noteret, at kommunerne allerede har indgået samarbejdsaftaler for en forberedelse til en sammenlægning af kommunerne med virkning fra 1. januar 2009.

Som tidligere nævnt mener jeg, at det er yderst vigtigt, at der er et godt samarbejde på alle planer. Kommunerne har vist oprigtig interesse og vilje i arbejdet med Strukturreformen og det vil vi i Landsstyret takke dem for.

Reformen skal ikke kun gælde for kommunerne, Landsstyret har også krævet over for Grønlands Hjemmestyres Centraladministration at omstrukturere sig. Vi agter at skære ned på antallet af direktorater ved effektiviseringer og direktørkollegiet er godt i gang med opgaven. Omstruktureringsplanerne vil blive forelagt overfor Landsstyret i december måned.

Samtidig mener vi i Landsstyret, at en eventuel reduktion af antallet af Landstingsmedlemmer fra 31 til 25 bør overvejes nøje. I overvejelserne bør det også indgå en eventuel sikring af mandater fra yderdistrikterne. Vi kan ikke kun kræve overfor kommuner og bygder at foretage reduktioner, Landstinget bør iføre sig førertrøjen i omstruktureringsplanerne.

Efter kommunalreformen og efter indførelse af Grønlands Selvstyre vil Landstingets primære opgave være overvågning og lovgivning.

For at indfri de vigtige målsætninger bør vi koordinere opgaverne sammenhængende. Dette fremgår i finanslovsforslaget og i overslagsårene.

Fremtiden er lys for os, således også mulighederne indenfor erhvervsudvikling, såfremt disse vellykkes, vil overgangen til Selvstyre være som en blomst i fuldt flor.

Vi har stillet forslag til bevilling af midler til erhvervsudviklingen. For at imødekomme og tilpasse os i forhold til successen af råstofaktiviteter i Grønland, vil vi gerne afsætte midler for at fremme området yderligere. For at nedsætte eltakster og ikke mindst for at opnå renere el og for at imødekomme en eventuelt kommende aluminiumssmelter har vi indarbejdet midler i Finansloven.

De førnævnte muligheder er blot nogle af eksemplerne på hvad der kan forventes af mange nye jobs. Råstofaktiviteterne er på deres højeste nogensinde og efterforskningsaktiviteterne er så lovende, at der er udsigt til åbning af fem nye miner i de kommende fem år. Såfremt det realiseres forventes der en beskæftigelse på 1500 i mineralsektoren.

Minevirksomhed bidrager væsentligt til Hjemmestyrets og kommunernes økonomi, dette ses tydeligt i Maniitsoq og Nanortalik Kommunes skatteindtægter.

Der er også markant fremgang i olieefterforskningen.

Råstofdirektoratets licensrunde ud for Disko går strygende indtil videre. Efterforskningsområderne er delt op i otte blokke, og hidtil er der givet licenstilladelser til fire af dem og der er indkommet ansøgninger til yderligere to blokke.

At der er givet licenstilladelse til verdens førende olieselskaber viser, at vi her i Grønland magter at løfte opgaven og det er vi stolte af.

Successen i råstofaktiviteterne viser, at overførslen af forvaltningen af råstofområdet, samt Grønlands ukuelige tiltro ved til stadighed at yde midler til området har båret frugt.

Således har disse olieselskaber planlagt at anvende flere milliarder for de kommende 10 år. Penge som den grønlandske økonomi, og samfundsøkonomi har gavn af.

Udviklingen af olieeftersforskning er ikke blot et vigtigt skridt på landets vej til at blive en olieation, det kan også danne grundlag for Grønlands økonomiske selvåbenhed.

Landsstyret agter at fremsætte forslag til etablering af et Råstoffond. Fonden skal sikre en fornuftig opsparing af indtægter fra olieaktiviteter.

Grønlands Hjemmestyre har igangsat tiltag der skal sikre større indflydelse for såvel de grønlandske arbejdstagere og arbejdsgivere. I 2006 har man afholdt opfølgingsmøder med de eksisterende miner, med deltagelse fra centrale og lokale myndigheder. Med henblik på genåbningen af Marmoorilik minen, blev der afholdt et møde i Uummanaq i juni måned. Konklusionen blev, at der skal fokuseres på opkvalificering af grønlandsk arbejdskraft og lokale virksomheder skal opfordres til at indgå i en sideerhverv overfor mineaktiviteter.

Ligeledes vil en eventuelt kommende aluminiumsværk resultere i 600 stabile arbejdspladser.

Bestræbelserne omkring dette projekt forløber planmæssigt. Landsstyret har indgået en samarbejdsaftale med det amerikanske aluminiumsselskab Alcoa, og forundersøgelserne vil forløbe til efteråret 2009. Til den tid vil det blive besluttet, om det kan betale sig at etablere et aluminiumsværk.

Til foråret 2008 bliver det besluttet hvor aluminiumsværket skal ligge og det sker i tæt samarbejde med kommunerne Sisimiut, Maniitsoq og Nuuk. Såfremt alt går planmæssigt åbnes aluminiumsværket til efteråret 2014.

Etablering af en sådan virksomhed kræver et stort forbrug af energi. Netop af den grund er der planer om etablering af flere vandkraftsværker.

Vi må arbejde for bedre udnyttelse af energi gennem større brug af vedvarende energi til gavn for miljøet og virksomhederne.

I forbindelse med disse planer, er der udtrykt bekymring for større udslip af CO₂ i Grønland. Men på den anden side må vi huske, at vi må arbejde for at styrke Grønlands evne til selvforsyning. Hvordan er de rige lande blevet rige? Skal vi i Grønland udviklingsmæssigt gå i stå, fordi vi skal minimere vores udslip?

En anden vigtig ting vi skal huske er, at Grønland kan bidrage til at sænke verdens CO₂ regnskab ved brug af vandkraftsværker. I andre dele af verden er der jo stadigvæk aluminiumsværker der er drevet af enten kul eller olie og disse forurener langt mere end brug af vandkraft.

Det skal dog ikke opfattes sådan, at Grønland uansvarligt skal slippe CO₂ i atmosfæren. Indenfor Rigsfællesskabet har vi også forpligtelse til at sænke udslip af CO₂. I henhold til aftaler skal vi fra 2008 til 2012 minimere vores udslip med otte procent.

Ja, den forpligtelse er i modstrid med vores planer omkring olieudvinding og etablering af aluminiumsværk, men i forhold til Grønlands udvikling har staten også forpligtelse til at fremme økonomien i Grønland. Vedrørende denne problematik er vi allerede på nuværende tidspunkt i gang med drøftelserne med staten.

Vi er også i gang med at planlægge Grønlands kommende klimapolitik, der skal rumme anvisninger til hvordan vi skal bidrage til bekæmpelse af global opvarmning og samtidig også tilpasse os til disse forandringer.

Enhver kan regne ud, at den kommende klimapolitik ikke vil kun rumme problemstillinger omkring klimaforandringer. Den vil berøre forskellige aspekter som økonomi, erhverv, energiforsyning og brugen af levende ressourcer. Vi vil derfor sikre, at alle relevante instanser bliver inddraget i den kommende

klimaworkshop som finder sted i næste måned. Klimaworkshoppen skal munde ud i et forslag til hvordan Grønland skal følge op om Kyoto-aftalen, og dette vil blive fremlagt overfor Landsstyret i løbet af efteråret.

Som bekendt afholder de Forenede Nationer en klimakonference i 2009 i København. Grønlands stillingtagen til problematikken skal være klar inden klimakonferencen. Vi kan ikke komme udenom at Grønlands placering i forhold til global opvarmning med dertil følgende klimaforandringer er uomtvisteligt, og derfor skal vi sikre vores deltagelse på alle planer.

Vi har grund til at være stolte af FN's vedtagelse af deklARATIONEN om oprindelige folks rettigheder og beskyttelse. Grønland har igennem mange år kæmpet for oprindelige folks rettigheder og Danmark har støttet op om vores bestræbelser og det vil vi gerne takke for.

Ikke mindst vil jeg rose ICC og medarbejderne, der seriøst har arbejdet for sagen. I har haft en stor indflydelse i forhold til andre oprindelig folk. Jeres utrættelige og oprigtige arbejde vil have en god indflydelse overfor andre oprindelige folkeslag. I har været med til at yde et historisk bidrag til resten af verden og det skal I have æren for.

Omstændighederne stiller krav om en langsigtet erhvervsudviklingsplan. Vi er nødsaget til at kigge på hvilke erhverv vi skal satse på og handle derefter selvfølgelig i samarbejde med de kommende Storkommuner.

Landstyret har igennem flere år arbejdet for en flerstrengt erhvervsstruktur og vi kan nu se resultaterne af dette. Vi kan forvente at arbejdskraften indenfor det vigtigste erhverv, nemlig fiskeri og fangst, vil flytte sig til andre erhverv.

Hvis vi skal fremme erhvervsudviklingen er vi nødsaget til at koncentrere os om opkvalificering og vækst i arbejdsmarkedet. Det stiller krav om uddannelse. Derfor har vi fra Landsstyret en ekstraordinær indsats til mærkbar højnelse af uddannelsesniveaue og dette afspejles i Finansloven.

Samtlige partier i Landstinget går ind for højnelse af uddannelsesniveaue. Landsstyret har derfor en målsætning om at antallet af unge i en årgang der færdiggør en kompetencegivende uddannelse skal være på 2/3 i 2020. Denne ekstraordinære uddannelsesindsats blev påbegyndt i 2006.

Vi har afsat midler til en bjergværksskole i Sisimiut, en udvidelse af gymnasiet i Nuuk og endelig vil vi afsætte midler til en efterskole i Qasigiannuit. Samtidig er der oprettet flere forberedende uddannelsesinstitutioner "Piareersarfiit" på kysten.

Ikke mindst vil jeg lykønske Ilinniarfissuaq i forbindelse med 100 års jubilæum for seminariets bygning den 18. september. Ilinniarfissuaq er symbol på Grønlands åndelige udvikling den dag i dag. Mange af de dimitterede lærere fra Ilinniarfissuaq arbejder i skoler langs kysten og fører dermed Ilinniarfissuaqs ånd videre i deres daglige arbejde. I denne anledning vil jeg gerne takke folkeskolelærere og ønsker dem god arbejdslyst. Vi håber, at I vil give vore børn en god læring og vi håber I vil støtte dem i deres vej ud til samfundet.

I Landsstyret er vi årvågen overfor mangelen på uddannet lærerkraft, derfor har vi sammen med KANUKOKA taget initiativ til efteruddannelse af timelærere i samarbejde med Ilinniarfissuaq.

Indenfor uddannelsessektoren glæder vi os til en anden begivenhed, nemlig indvielsen af den nye universitetspark. Adskillige uddannelser flytter ind i universitetsparken i starten af det nye år og vil dermed have gode rammer for realiseringen af de politiske målsætninger indenfor uddannelse og forskning.

Uddannelse og atter uddannelse er nødvendig for et samfund i udvikling.

Forældre skal opmuntre og støtte deres børn til at tage en uddannelse.
Pædagoger og lærere skal forberede de unge til at tage en uddannelse.
Erhvervsområdet skal være med til at opmuntre de unge til at tage en uddannelse.

Både de unge og arbejdsstyrken er forpligtiget til at uddanne sig. Grønland får brug for jer i fremtiden og lad os i flok løfte uddannelsesniveaulet.

Når jeg nu her taler om de væsentligste punkter i Finansloven, kan jeg ikke komme udenom at vi er nødsaget til at finde 100 millioner kroner. For at dække de nødvendige behov, kan vi ikke udelukke en forhøjelse af skat eller afgifter, ellers må vi finde besparelser.

Vi har nu igangsat arbejdet med at finde pengene sammen med oppositionen og samarbejdet forløber godt. Jeg er ikke i tvivl om, at vi i samarbejde vil finde den bedste løsning.

Landsstyret vil under denne samling fremkomme med flere lovforslag indenfor skatteområdet.

Indenfor anlægsområdet har vi brug for mange penge i de kommende år. Vi må bruge vores midler så det giver mest mulig afkast, set i lyset af de mange opgaver vi er nødt til at prioritere ud fra.

Jeg har sammen med USA's ambassadør i Danmark samt Landsstyremedlem for Udenrigs- og Økonomiske Anliggender været i USA i september måned for at finde nye mulige investorer. I New York afholdte vi møder med seks af USA's førende banker og investeringsselskaber. Det primære formål med rejsen var, at finde nye mulige investorer til store nye infrastrukturelle projekter i Grønland, der tænker jeg specifikt på lufthavnsanlæggelser, bygning af vandkraftsværker, anlæggelse af kaj og andre ønsker til anlæg til gavn for Grønlands udvikling.

Jeg vil gerne sige, at rejsen var vellykket, da Landstingets accept giver mulighed til at optage lån i udlandet. I disse tider er det nødvendigt, at vi er forberedte på alle planer. Vi må hele tiden tænke i nye planer og tilpasse os i forhold til den virkelighed vi lever under. Alt hvad vi har været vant til igennem årene forandrer sig. Klimaet er under forandring og det fordrer os til at forberede os til nye erhvervsområder.

Fiskeri- og fangsterhvervet må under alle omstændigheder tilpasse sig og finde nye muligheder.

Fiskeriet må bero på bæredygtighed og samfundsøkonomisk set køre rentabelt.

Landsstyret mener grundlæggende, at vort lands levende og ikke levende ressourcer er vores fælles ejendom, hvorfor udnyttelsen af disse skal komme flest muligt til gode.

Der er fuld enighed i Landsstyret om, at indføre afgifter i brugen af de levende ressourcer.

Derudover agter vi, at indføre brugerbetaling indenfor fiskerikontrollen, ligesom det sker i vores nabolande.

Alle disse er indbefattet i den kommende nye fiskerilov. Landsstyret fremsætter lovforslaget under denne samling. Lovforslaget har længe været under grundig udarbejdelse og der er blevet brugt mange kræfter på den.

Landsstyret glæder sig over, at vi for første gang i Hjemmestyrets historie vil fremsætte et samlet lovforslag med dertil knyttede bemærkninger under ét lovforslag. Med dette initiativ håber vi i Landsstyret, at fiskeriloven bliver mere overskuelig for brugerne.

Ved behandlingen af lovforslaget, vil vi komme ind på de enkelte dele, men høringssvarene viser, at der sikkert bliver behov for forhandlinger.

I løbet af de seneste år er der forhåbninger om bedre fiskeriforekomster i de grønlandske farvande. Vi mener dog fortsat i Landsstyret, at indenskærs - og udenskærs fiskeri bør fortsat være adskilte.

Vi må blive bedre til at forarbejde og producere fisk. Vi må holde op med udsmid af producerbare fiskedele.

Under vort fornylige besøg i Færøerne blev det fortalt, at de producerer tørrede torskehoveder samt indvolde og lever. Alt det som vi bare smider ud herhjemme. Hvorfor udnytter vi ikke også den mulighed? Vi må blive bedre til at handle og vi må kræve overfor vores producenter om at udvise større interesse for disse.

Landsstyret fastholder, at brugen af de levende ressourcer skal hvile på bæredygtighed og forsigtighed. Kun derved kan vi sikre, at vores efterkommere fortsat kan høste af de levende ressourcer.

Som vi alle ved er fangererhvervet i de senere år kommet under voldsomt pres som følge af klimaforandringer. Islægsperioden er blevet væsentlig kortere og stormene er blevet voldsommere. Oveni de vilkår er fangererhvervet yderligere ramt af tiltagende restriktioner.

Især fangerfamilierne i Nordgrønland er voldsomt ramt i deres kødforsyningsbehov. Der er langt imellem de friske kødforsyninger. Derfor mener vi i Landsstyret, at vi må revurdere en eventuel genåbning af fuglefangst.

Dermed ikke sagt, at jeg gerne vil åbne op for en overudnyttelse af bestandene. Jeg har fuld tiltro til, at borgerne vil indordne sig under de gældende regler, for hvad er bedre: total lukning eller mulighed for lidt frisk forsyning og proviantering?

Vi kan ikke ofre fangerne blot for angst af kritik udefra. Hvis vi ser på fangerne i Thuleområdet, lever de under meget svære kår og det kan vi ikke blot ignorere.

Fangerne bør være stolte af deres traditionsrige erhverv. Derfor er vi i gang med at forberede en storstilet spørgeskemaundersøgelse i tæt samarbejde med KNAPK med det formål at belyse fangernes viden.

Yderligere har vi planer om et seminar i samarbejde med Naturinstituttet i starten af 2008, der skal belyse konsekvenserne af klimaforandringerne for fangererhvervet.

Landsstyret finder det yderst vigtigt, at bidrage til højnelse af fangernes og fiskernes kompetencer. Vi er i god dialog med KNAPK, selvom vi ikke altid er enige. Landsstyret agter at bevilge flere midler til kurser for fangere og fiskere.

Vi har også i finanslovsforslaget foreslået en forhøjelse af indhandlingstilskuddet til sælskind, også for at undgå at vore fangerne bliver ramt op til jul af prisnedsættelser, når tilskuddene bliver opbrugt.

Vi lægger ligeledes op til en forhøjelse af midlerne til ESU for at sikre en modernisering af vores fiskeriflåde.

Landsstyret vil til stadighed arbejde for en bedre selvforsyning på alle områder. Vi skal bane vej for en øget selvforsyning af kød, ikke mindst fra landbruget, hvilket kan og bør ske igennem et tæt samarbejde med fåreholderne og renavlerne.

For at mindske importen af kød og foder er det nødvendigt at vi gør alt for at udvikle husdyravl, anlægge marker og nødvendigt infrastruktur hvor det er muligt.

Det er nødvendigt at Neqi A/S der har en central betydning for fåreholdernes produktion reorganiseres i samarbejde med brugerne for at sikre at den fremover kan drives rentabelt. Samtidig bør vi også sikre mulighederne for en øget eksport af vore produkter fra landbruget.

Landsstyret ønsker at assistere med henblik på at realisere en økonomisk bæredygtig udvikling og forøgelse af erhvervslivet omkring det grønlandske landbrug og husdyrhold. Der er derfor blevet nedsat en arbejdsgruppe der skal kulegrave det økonomiske forhold omkring landbruget og husdyravlen. Derfor agter landstyret i forbindelse med Finanslovsforslag 2009 at komme med konkret forslag til en udmøntning for 2009-2015.

Fåreholderne er igennem flere år blevet lovet forbedrede infrastrukturelle muligheder. Tiden er nu inde til, at disse løfter bliver indfriet og jeg har bedt Landsstyremedlemmet for Infrastruktur om at færdiggøre arbejdet.

Under vores besøg i fåreholderdistrikterne oplevede jeg med stolthed at møde folk med vilje, venlige og rare folk, der uden at vente på andre og med tro på sig har valgt at leve selvstændigt. Jeg er stolt af jer, ikke mindst fordi i ved jeres eksempel viser at vi kan selv hvis vi vil.

Konsekvenserne af ensprisreformen er ved at slå igennem i vore bygder og yderdistrikter. Reformen har slået igennem ved højere priser på dagligvarer i disse områder, ligesom det betydeligt højere priser på el og vand i forhold til byerne giver anledning til at vi nogle genvurderer reformen, der har ramt nogle af vore medborgere hårdt.

I denne forbindelse er det også vigtigt at vi også nøje vurderer boligforholdene i vore bygder og yderdistrikter. Det uforvarsomme boligforhold i visse steder må vi finde en løsning på. Vi har alle et medansvar for alle har en forsvarligt sted at bo. I dag er boligstandarden visse steder så dårlig at disse direkte kan være sundhedsskadelige. Visse steder er husene så små og gamle at det kan vurderes at være uegnede at blive beboet af mennesker. Men mange i blandt os har ingen alternativer, hvilket kan være en af grundene til det forøgede tilfælde af bla. tuberkulose. Dette er uacceptabelt, hvorfor Landsstyret i den nærmeste fremtid skal tage stilling til hvordan vi forbedrer disse forhold.

Men vi har også gennem finansloven afsat midler til mobilitetsfremme for at gøre det lettere for befolkningen i bygder og yderdistrikter at kunne flytte til vækstområder, hvor der kan findes arbejde. Dette er fortsat i vores forslag til finanslov for 2008, og Landsstyret er klar til at bane vej for at disse midler fremover bruges smidigere end hidtil.

Når talen er om befolkningens mobilitet kan vi ikke komme udenom det muligheder som trafikstrukturen giver. Efter genindførelse af kystpassagertrafikken har der i sommerens løb været krav om anløb også til yderdistrikterne, ligesom der var en del debat herom.

For at minimere tilskudsbehovet har vi indført en ny trafikstruktur, ikke mindst for at sikre midler til forhøjelse af uddannelsesniveaet i vores samfund.

I forbindelse med vores trafikdebatter er der ikke ret mange der tænker på at det rent faktisk nu er sådan at det kun er en lille del af trafikken, der bliver subsidieret. Rent faktisk foregår 80 % af dagens rejser på kommercielle vilkår uden tilskud, medens resten subsidieres. For eksempel har der været ønsker fremme om at kystpassagerskibene igen skal anløbe Upernavik, men man glemmer at den nye form for subsidiering og den ændrede trafikstruktur generelt har forbedret trafikforholdene. Borgerne i Upernavik har fået mulighed for at komme hurtigere og billigere frem med fly, hvilket også er det bedste og billigste for samfundet.

Vi er fuldt ud vidende om at der er områder i vort samfund der kan drives bedre, men vi må også hele tiden skele til vores økonomiske råderum.

Alle vores investeringer og bevillinger har en indvirkning på Landskassen. Det seneste og nødvendige forbedringer har øget vores driftsudgifter betragteligt. Alderspensionen er forhøjet, vi har opstartet en børneopsparingsordning, barselsorloven er blevet forlænget, børnetilskuddet er blevet forhøjet, vi har indført en skolemadsordning ligesom vi har opstartet og givet midler til særlige initiativer rettet mod børn og unge.

Vi ved med sikkerhed at vi har flere driftsudgifter end indtægter i Landskassen. Vores udgifter til sundhedsvæsenet er stigende, ligesom der vil blive flere ældre i fremtiden, hvilket også vil betyde at der bliver færre til at brødføde resten af befolkningen.

Denne udvikling viser at vi har brug for alle, der kan arbejde. Og jeg kan kun opfordre til og håbe på at flere og flere får lyst til at arbejde i en lidt længere årrække når det bliver ældre og føler at det har den nødvendige sundhed til at klare dette. Men dette kræver en generel forbedring af befolkningens sundhed.

Vi har alle et ansvar for vores egen sundhed. Vi bruger mange midler til forebyggelse, hvilket er godt nok i sig selv. Men en del af disse vil gå op i ingenting hvis vi ikke enkeltvis sætter os det mål at leve et sundere liv. Det er nødvendigt at vi til stadighed gennem oplysningskampagner og lignende opbygger en viden om sundhed og forebyggelse, men lad os aldrig glemme at vi enkeltvis selv har et eget ansvar for vores sundhed. Ikke mindst er det vigtigt at vi er gode eksempler for vore børn og unge.

Beklageligvis har vi et stort alkoholproblem, generelt i byerne men også i visse bygger. Det stadig alt for store alkoholforbrug resulterer som regel i omsorgssvigt af børn.

Forleden blev der offentliggjort en rapport om børnefattigdom i Grønland. Rapporten viste blandt andet at der i blandt os er børn, der går sultne i seng. Jeg er ikke i tvivl om at en stor del af disse børn oplever dette fordi det har forældre, der ikke er deres ansvar bevidst og har en usund livsførelse.

Vi hører dagligt om omsorgssvigt af børn og vi kan ikke acceptere dette og der er behov for en fælles løsning. Landstinget og Landsstyret må i samarbejde finde en løsning til beskyttelse af børnene under denne efterårssamling.

Ønsket om en bedre livsførelse og sundere liv er ikke noget vi kan lovgive os ud fra, men kræver at vi alle tager et medansvar.

Den omfattende omsorgssvigt er utilladelig, og vi kan kun komme ud af den ved fælles hjælp. Dem der har absolut behov herfor er sikret gennem vores lovgivning, men dette skal heller ikke bruges som en sovepude.

Vi skal heller ikke glemme at vi i vort samfund har mange forældre, der sørger godt for deres børn og giver dem en god opdragelse. Og det er heldigvis et stort flertal.

Men det er trættende hele tiden fra omverdenen at få det prædikat at vi ikke kan passe på os selv. Senest har den danske presse fremstillet vore børn som fattige og sultne. Vore børn, det må jo så være ensbetydende med alle børn i Grønland.

Som om det ikke var nok at vi også har fået et prædikat som hundemishandlere med mere. Det er kommet så langt at visse politikere i Danmark har slået til lyd for at vores midler til det sociale område fremover skal styres vis bloktilskuddet. Herre gud, hvor er vi henne? Vi blander os ikke i interne danske problemer. Der er også

fattige børn i Danmark. Men dette skal ikke forstås sådan at jeg prøver at gemme vores problemer.

Nej, og lad mig udtrykke det klart: Vores interne problemer skal ikke bruges som påskud til at indføre lignende tilstande som i kolonitiden. Kolonitiden er over for længst, og visse danske politikere må acceptere dette og vågne op til en ny verden.

Vi skal selv løse vores problemer. Vi har selv ansvaret herfor. Vi kan ikke overlade ansvaret til andre.

Ikke mindst i disse år oplever vi, at verdens øjne bliver rettet mere og mere imod os. Grønland er på alle måder blevet mere interessant hvilket også kan aflæses i det stigende antal besøg fra højtstående personer. Dette kræver også at vi også ser ind i os selv. Vi er på alle måder blevet en del af en mere og mere globaliseret verden, hvor vi ikke længere blot kan gemme vores problemer i spækposen.

Jeg er dog helt sikker på en ting, nemlig at alt ikke er sort og at vi i vort samfund har mange positive elementer, som vi kan trække på. Ja, vi har problemer, men vi kan vende udviklingen i den rigtige retning. Vi har allerede vist at vi kan.

Da hjemmestyret skulle indføres husker vi det kritiske røster om at vi ikke kunne magte dette, men historien viser med al ønskelig tydelighed at vi har kunnet overtage ansvaret for de fleste opgaver og løse disse tilfredstillende i løbet af en ganske kort årrække.

Vores tid kræver at vi også følger med i udviklingen og fremskridtet i en globaliseret verden. Udviklingen foregår med stormskridt, og vil ikke vente på os.

Hvorfor skulle vi ikke ønske samme udvikling og fremskridt? Hvorfor skal vi ikke kunne det samme som andre? Det er ikke fordrende for fremskridtet at der i blandt os også kan opleves at man nedgør dem, der har succes. Det skal vi komme væk fra ved fælles hjælp.

Jeg ved at fremtiden ikke kommer af sig selv! Jeg ved at det kun er gennem samarbejde og fælles indsats at vi kan opnå det bedste for alle i samfundet. Lad os arbejde fremad uden at have ondt af os selv. Lad os vise at vi er til at regne med, og at det grønlandske samfund har det nødvendige mod og vilje til at klare sig selv.

Heldigvis er der i blandt os grønlændere, der tror på sig selv! Folk, der kan og vil, med respekt for det øvrige samfund. Selvom der kan være mange hindringer på vejen kan troen på sig selv og den nødvendige selvtillid give en den nødvendige styrke til at overkomme disse hindringer.

Det er nu på tide at det grønlandske folk for alvor siger til sig selv at vi kan klare os selv i et selvstændigt Grønland, et Grønland, som vi har fået overdraget fra vore forfædre, ikke for at vi altid skal ty til andre, men for at vi selv bliver herre i eget hus! Lad os komme væk fra det gamle prædikat om at vi ikke kan klare os selv? I kan – vi har levet i dette land i tusinder af år mens andre har bukket under og dette viser hvor meget vi kan. Hvis vi er ved at miste modet så lad os sige til os selv – når andre kan, ja, kan vi også!

Lad os stole på os selv og have tiltro til at befolkningen kan opnå det det vil når det får den nødvendige støtte og opbakning. Derigennem kan vi løse de mange opgaver der venter til alles tilfredshed.

Jeg vil benytte nærværende anledning til at citere Augo Lynge, der havde en stor betydning for sin samtid:

Tab ikke modet hvis de laver en enkelt fejl. Ej heller hvis de gentager fejlen. De vil ikke tabe! De skal nok vinde! For deres egen skyld! For vores skyld! Lad os give dem den nødvendige støtte! De skal nok vinde!

Jeg vil heller ikke undlade at benytte denne anledning til at sige en særlig tak til de mange af vore medborgere, der udfører et uselvisk frivilligt arbejde i deres fritid.

Jeg vil ligeledes også benytte denne anledning til at sige tak til det mange personer i vores menighed og vore ældre, som vi ikke kan undvære i vores dagligdag, da de til stadighed giver os åndelig og fysisk styrke. Lad os altid have i vor erindring at fysisk rigdom og åndelig styrke gerne skulle hænge sammen og ikke adskilles.

Ærede Landstingsformand, ærede Landstingsmedlemmer, ærede landsmænd, med disse bemærkninger ønsker jeg på Landsstyrets vegne jer en god arbejdslyst under Landstingets nærværende efterårssamling med håbet om at denne samling vil bidrage positivt til udviklingen af vort land og folk.

Tak!